EUROPEES PARLEMENT

2004 *2009*

Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken

2008/0140(CNS)

18.12.2008

*

ONTWERPVERSLAG

over het voorstel voor een richtlijn van de Raad betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van personen ongeacht godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid
(COM(2008)0426 – C6-0291/2008 – 2008/0140(CNS))

Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken

Rapporteur: Kathalijne Maria Buitenweg

Rapporteur (*):
Elizabeth Lynne, Commissie werkgelegenheid en sociale zaken

(*) Procedure met medeverantwoordelijke commissies – Artikel 47 van het Reglement

Verklaring van de gebruikte tekens

*	Raadplegingsprocedure *Meerderheid van de uitgebrachte stemmen*
**I	Samenwerkingsprocedure (eerste lezing) *Meerderheid van de uitgebrachte stemmen*
**II	Samenwerkingsprocedure (tweede lezing) *Meerderheid van de uitgebrachte stemmen voor de goedkeuring van het gemeenschappelijk standpunt* *Meerderheid van de leden van het Parlement voor de verwerping of amendering van het gemeenschappelijk standpunt*
***	Instemming *Meerderheid van de leden van het Parlement, behalve in de in de artikelen 105, 107, 161 en 300 van het EG-Verdrag en in artikel 7 van het EU-Verdrag bedoelde gevallen*
***I	Medebeslissingsprocedure (eerste lezing) *Meerderheid van de uitgebrachte stemmen*
***II	Medebeslissingsprocedure (tweede lezing) *Meerderheid van de uitgebrachte stemmen voor de goedkeuring van het gemeenschappelijk standpunt* *Meerderheid van de leden van het Parlement voor de verwerping of amendering van het gemeenschappelijk standpunt*
***III	Medebeslissingsprocedure (derde lezing) *Meerderheid van de uitgebrachte stemmen voor de goedkeuring van de gemeenschappelijke ontwerptekst*

(De aangeduide procedure is gebaseerd op de door de Commissie voorgestelde rechtsgrondslag.)

Amendementen op wetsteksten

Door het Parlement aangebrachte wijzigingen worden in ***vet cursief*** aangegeven. Bij wijzigingsbesluiten worden in amendementen van het Parlement op een niet door de Commissie gewijzigde bepaling de uit het basisbesluit overgenomen tekstdelen in **vet** gemarkeerd. Een eventuele schrapping van dergelijke tekstdelen wordt als volgt aangegeven : [...].
De markering in *mager cursief* is een aanwijzing voor de technische diensten en betreft passages in de wetstekst waarvoor een correctie wordt voorgesteld (bijvoorbeeld aperte fouten of weglatingen in een taalversie). Dergelijke correcties moeten worden goedgekeurd door de betrokken technische diensten.

INHOUD

Blz.

ONTWERPWETGEVINGSRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT 5

TOELICHTING 21

ONTWERPWETGEVINGSRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT

over het voorstel voor een richtlijn van de Raad betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van personen ongeacht godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid
(COM(2008)0426 – C6-0291/2008 – 2008/0140(CNS))

(Raadplegingsprocedure)

Het Europees Parlement,

– gezien het voorstel van de Commissie aan de Raad (COM(2008)0426),

– gelet op artikel 13, lid 1 van het EG-Verdrag, op grond waarvan het Parlement door de Raad is geraadpleegd (C6-0291/2008),

– gelet op artikel 51 van zijn Reglement,

– gezien het verslag van de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken en de adviezen van de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken, de Commissie milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid, de Commissie cultuur en onderwijs, de Commissie juridische zaken en de Commissie rechten van de vrouw en gendergelijkheid (A6-0000/2009),

1. hecht zijn goedkeuring aan het Commissievoorstel, als geamendeerd door het Parlement;

2. verzoekt de Commissie haar voorstel krachtens artikel 250, lid 2 van het EG-Verdrag dienovereenkomstig te wijzigen;

3. verzoekt de Raad, wanneer deze voornemens is af te wijken van de door het Parlement goedgekeurde tekst, het Parlement hiervan op de hoogte te stellen;

4. wenst opnieuw te worden geraadpleegd ingeval de Raad voornemens is ingrijpende wijzigingen aan te brengen in het voorstel van de Commissie;

5. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en de Commissie.

Amendement 1

Voorstel voor een richtlijn
Overweging 4

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(4) Naar aanleiding van het Europees Jaar van personen met een handicap in 2003,	(4) Naar aanleiding van het Europees Jaar van personen met een handicap in 2003,

van gelijke kansen voor iedereen in 2007, en van de interculturele dialoog in 2008, is erop gewezen dat discriminatie nog steeds voorkomt ***en zijn*** de voordelen van verscheidenheid ***onder de aandacht gebracht***.	van gelijke kansen voor iedereen in 2007, en van de interculturele dialoog in 2008, is erop gewezen dat discriminatie nog steeds voorkomt, ***maar is ook benadrukt dat*** de voordelen van verscheidenheid ***beter moeten worden benut***.
	Or. en

Amendement 2

Voorstel voor een richtlijn
Overweging 8

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(8) De Gemeenschap heeft op grond van artikel 13, lid 1, van het EG-Verdrag drie rechtsinstrumenten aangenomen ter preventie en bestrijding van discriminatie op grond van geslacht, ras of etnische afstamming, godsdienst of *geloof*, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid. Deze instrumenten hebben het nut aangetoond van wetgeving in de strijd tegen discriminatie. ***Met name*** Richtlijn 2000/78/EG stelt een algemeen kader in voor gelijke behandeling in arbeid en beroep, ***ongeacht godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid. Op andere gebieden dan arbeid blijven er tussen de lidstaten evenwel verschillen bestaan wat het niveau en de vorm van bescherming tegen discriminatie op die gronden betreft.***	(8) De Gemeenschap heeft op grond van artikel 13, lid 1, van het EG-Verdrag drie rechtsinstrumenten aangenomen ter preventie en bestrijding van discriminatie op grond van geslacht, ras of etnische afstamming, godsdienst of *overtuiging*, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid. Deze instrumenten hebben het nut aangetoond van wetgeving in de strijd tegen discriminatie. ***Richtlijn 2000/43/EG stelt een kader in voor de bestrijding van discriminatie op grond van ras of etnische afstamming binnen en buiten de arbeidsmarkt. Richtlijn 2004/113/EG stelt een kader in voor gelijke behandeling van mannen en vrouwen bij de toegang tot en het aanbod van goederen en diensten.*** Richtlijn 2000/78/EG stelt***, voor gronden van godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd en seksuele geaardheid,*** een algemeen kader in voor gelijke behandeling in arbeid en beroep. ***Zij dekt geen gebieden die buiten dit bereik vallen.***
	Or. en

Motivering

Deze richtlijn maakt gebruik van de ervaringen en het rechtskader van Richtlijn 2000/78/EG, maar ook van andere antidiscriminatierichtlijnen.

Amendement 3

Voorstel voor een richtlijn
Overweging 12 bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	(12 bis) Personen met een handicap zijn onder meer personen met langdurige fysieke, mentale, intellectuele of zintuiglijke beperkingen die hen in wisselwerking met diverse drempels kunnen beletten volledig, effectief en op voet van gelijkheid met anderen te participeren in de samenleving.

Or. en

Motivering

Deze definitie komt overeen met de definitie van het VN-Verdrag waarvan de ratificatie lopende is.

Amendement 4

Voorstel voor een richtlijn
Overweging 12 ter (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	(12 ter) Effectieve, niet-discriminerende toegang kan op een aantal wijzen worden gerealiseerd, zoals door toepassing van het "Design for all" principe en vergemakkelijking van het gebruik van hulpmiddelen door mensen met een handicap, met inbegrip van hulpmiddelen voor mobiliteit en toegankelijkheid, zoals erkende hulp- of geleidehonden.

Or. en

Amendement 5

Voorstel voor een richtlijn
Overweging 12 quater (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	(12 quater) Een wijziging wordt als fundamenteel beschouwd in de zin van artikel 4 als de goederen, diensten of de aard van het vak, beroep of bedrijf zodanig worden veranderd dat de leverancier of dienstverlener in feite een volledig ander soort goederen of diensten aanbiedt.

Or. en

Amendement 6

Voorstel voor een richtlijn
Overweging 13 bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	(13 bis) Bij het implementeren van deze richtlijn en wanneer klachten over discriminatie worden beoordeeld, moet er zoveel mogelijk oog zijn voor meervoudige discriminatie. Daarbij moeten niet alleen godsdienst of overtuiging, seksuele geaardheid, leeftijd en handicap in ogenschouw worden genomen, maar ook geslacht, ras en etnische afstamming.

Or. nl

Amendement 7

Voorstel voor een richtlijn
Overweging 16

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(16) ***Eenieder beschikt over contractvrijheid, met inbegrip van de vrije keuze van een contractant voor een transactie. Deze richtlijn is niet van toepassing op economische transacties door privépersonen wanneer deze niet hun professionele of commerciële activiteit vormen.***	(16) ***Het is belangrijk de fundamentele rechten en vrijheden te eerbiedigen, met inbegrip van het recht op vrijheid van vereniging. Het is ook belangrijk, in het kader van de toegang tot en het aanbod van goederen en diensten, de bescherming van privé-, familie- en gezinsleven en de in dat kader verrichte transacties te eerbiedigen.***

Or. en

Amendement 8

Voorstel voor een richtlijn
Overweging 17

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(17) ***Belangrijk is dat bij het verbod op discriminatie andere fundamentele rechten en vrijheden worden geëerbiedigd, waaronder de bescherming van het privé- en gezinsleven en transacties in die context, de godsdienstvrijheid en de vrijheid van vereniging.*** Deze richtlijn laat de nationale wetgeving inzake ***de burgerlijke staat, de gezinssituatie of de reproductieve rechten*** onverlet***.*** Zij laat eveneens de seculiere aard van de Staat, overheidsinstellingen en –organen en het onderwijs onverlet.	(17) Deze richtlijn laat de nationale wetgeving inzake ***toegang tot het huwelijk*** onverlet***. Voor zover in het nationale recht niet-huwelijkse relatievormen worden erkend als vergelijkbaar met het huwelijk is evenwel het beginsel van gelijke behandeling van toepassing.*** Zij laat eveneens de seculiere aard van de Staat, overheidsinstellingen en –organen en het onderwijs onverlet.

Or. en

Motivering

Het huwelijk heeft declaratoire kracht en valt niet onder goederen of diensten. Daarom valt

het buiten de werkingssfeer van deze richtlijn.

Amendement 9

Voorstel voor een richtlijn
Overweging 20 bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	(20 bis) Bij de beoordeling of de nodige maatregelen een onevenredige belasting vormen in de zin van artikel 4, moet in het bijzonder rekening worden gehouden met de omvang en de middelen van de organisatie, haar aard, de geraamde kosten, de levensduur van de goederen en diensten, en de mogelijke voordelen van een betere toegang voor personen met een handicap. Wanneer die belasting in voldoende mate wordt gecompenseerd door bestaande maatregelen in het kader van het door de lidstaten gevoerde beleid inzake gelijke behandeling, mag zij niet als onevenredig worden beschouwd.

Or. en

Amendement 10

Voorstel voor een richtlijn
Overweging 31 bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	(31 bis) Bij hun interpretatie van de betekenis van discriminatiegronden moet de rechter rekening houden met de internationale en Europese instrumenten op het gebied van mensenrechten, met inbegrip van de aanbevelingen en de jurisprudentie van toezichtorganen, zoals het Europese Hof voor de rechten van de mens.

Or. en

Amendement 11

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 2 – lid 3

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
3. Intimidatie wordt als een vorm van discriminatie in de zin van lid 1 beschouwd als er sprake is van ongewenst gedrag dat met een van de in artikel 1 genoemde gronden verband houdt, en dat tot doel of gevolg heeft dat de waardigheid van de persoon wordt aangetast en een bedreigende, vijandige, beledigende, vernederende of kwetsende omgeving wordt gecreëerd.	3. Intimidatie wordt als een vorm van discriminatie in de zin van lid 1 beschouwd als er ***in een besloten omgeving*** sprake is van ongewenst gedrag dat met een van de in artikel 1 genoemde gronden verband houdt, en tot doel of gevolg heeft dat de waardigheid van de persoon wordt aangetast en een bedreigende, vijandige, beledigende, vernederende of kwetsende omgeving wordt gecreëerd.

Or. en

Motivering

Omwille van een goed evenwicht tussen non-discriminatie en vrijheid van meningsuiting moet in deze richtlijn alleen intimidatie in een besloten omgeving in beschouwing worden genomen.

Amendement 12

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 2 – lid 4 bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	4 bis. Discriminatie op grond van vooronderstellingen omtrent iemands godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid of vanwege associatie met personen met een bepaalde godsdienst, overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid, wordt aangemerkt als discriminatie in de zin van artikel 1.

Or. en

Amendement 13

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 2 – lid 6

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
6. Onverminderd lid 2, kunnen de lidstaten bepalen dat verschillen in behandeling op grond van leeftijd geen discriminatie vormen indien zij ***in het kader van de nationale wetgeving*** worden gerechtvaardigd door een legitiem doel, en de middelen voor het bereiken van dat doel passend en noodzakelijk zijn. ***Deze richtlijn vormt met name geen beletsel voor het vaststellen van een bepaalde leeftijd voor de toegang tot uitkeringen, onderwijs en bepaalde goederen en diensten.***	6. Onverminderd lid 2, kunnen de lidstaten bepalen dat verschillen in behandeling op grond van leeftijd geen discriminatie vormen indien zij worden gerechtvaardigd door een legitiem doel, en de middelen voor het bereiken van dat doel passend en noodzakelijk zijn.

Or. en

Amendement 14

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 2 – lid 7

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
7. Onverminderd lid 2 kunnen lidstaten voor de verstrekking van financiële diensten proportionele verschillen in behandeling toestaan wanneer het gebruik van leeftijd of handicap voor het betrokken product een ***essentiële*** factor is in de risicobeoordeling op basis van relevante en accurate actuariële of statistische gegevens.	7. Onverminderd lid 2 kunnen lidstaten voor de verstrekking van financiële diensten proportionele verschillen in behandeling toestaan wanneer het gebruik van leeftijd of handicap voor het betrokken product een ***bepalende*** factor is in de risicobeoordeling op basis van relevante en accurate actuariële of statistische gegevens. ***Die lidstaten stellen de Commissie hiervan op de hoogte en zien erop toe dat er precieze gegevens worden verzameld, gepubliceerd en regelmatig bijgewerkt omtrent de meeweging van leeftijd of handicap als bepalende actuariële factor. Vijf jaar na de datum van omzetting onderwerpen die lidstaten hun beslissing***

	aan een evaluatie en doen zij de resultaten van die evaluatie aan de Commissie toekomen.

Or. en

Motivering

Dit amendement beperkt de mogelijkheden voor verschillen in behandeling tot bepalende factoren en stelt publieke rechtvaardiging van deze verschillen in behandeling verplicht, zoals ook wordt voorgeschreven in Richtlijn 2004/113/EG.

Amendement 15

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 2 – lid 8

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
8. Deze richtlijn laat de algemene nationale wettelijke bepalingen onverlet die in een democratische samenleving noodzakelijk zijn voor de openbare veiligheid, de handhaving van de openbare orde en het voorkomen van strafbare feiten, de bescherming van de volksgezondheid en de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.	8. Deze richtlijn laat de algemene nationale wettelijke bepalingen onverlet die in een democratische samenleving noodzakelijk ***en proportioneel*** zijn voor de openbare veiligheid, de handhaving van de openbare orde en het voorkomen van strafbare feiten, de bescherming van de volksgezondheid en de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

Or. en

Amendement 16

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 3 – lid 1 – letter d – zin 2

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
Voor privépersonen geldt letter d) uitsluitend voor zover zij een professionele of commerciële activiteit uitoefenen.	***Bij toepassing van letter d) moet het privé-leven van mensen worden gerespecteerd.***

Or. nl

Amendement 17

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 3 – lid 2

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
2. Deze richtlijn laat de nationale wetgeving inzake de burgerlijke staat, de gezinssituatie of de reproductieve rechten onverlet.	***Schrappen***

Or. nl

Motivering

De Commissie stelt dat zij slechts een bestaande bevoegdheidsverdeling bevestigt en dat het niet om een uitzondering gaat. Een dergelijke bevestiging van de status quo hoort eerder in een overweging (zie amendement 6) thuis dan in een artikel.

Amendement 18

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 3 – lid 3

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
3. Deze richtlijn laat de verantwoordelijkheid van de lidstaten voor de inhoud van het onderwijs, de activiteiten en de opzet van hun onderwijsstelsels, met inbegrip van de opzet van buitengewoon onderwijs, onverlet. De lidstaten kunnen ***voorzien in*** verschillen in behandeling op grond van godsdienst of overtuiging wat de toegang tot onderwijsinstellingen betreft.	3. Deze richtlijn laat de verantwoordelijkheid van de lidstaten voor de inhoud van het onderwijs, de activiteiten en de opzet van hun onderwijsstelsels, met inbegrip van de opzet van buitengewoon onderwijs, onverlet. De lidstaten kunnen verschillen in behandeling op grond van godsdienst of overtuiging wat de toegang tot onderwijsinstellingen betreft ***toestaan wanneer het erom gaat van personen een houding van goede trouw en loyaliteit aan de grondslag van de organisatie te verlangen, maar mogen geen discriminatie op andere gronden rechtvaardigen.***

Or. en

Motivering

Het Commissievoorstel is niet helemaal duidelijk wat betreft de reikwijdte van de uitzondering. Het amendement verduidelijkt dat verschillen alleen mogen worden toegestaan op grond van godsdienst of overtuiging, en niet op andere gronden. Het maakt ook duidelijk dat dit slechts gerechtvaardigd is wanneer het noodzakelijk is om de grondslag van een organisatie te beschermen.

Amendement 19

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 3 – lid 5

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
5. Deze richtlijn is niet van toepassing op verschillen in behandeling gebaseerd op nationaliteit en doet geen afbreuk aan voorwaarden voor toegang en verblijf van onderdanen van derde landen en staatlozen tot c.q. op het grondgebied van de lidstaten, noch aan enige behandeling die het gevolg is van de juridische status van de betrokken onderdanen van derde landen en staatlozen.	5. Deze richtlijn is niet van toepassing op verschillen in behandeling gebaseerd op nationaliteit en doet geen afbreuk aan voorwaarden voor toegang en verblijf van onderdanen van derde landen en staatlozen tot c.q. op het grondgebied van de lidstaten, noch aan enige behandeling die het gevolg is van de juridische status van de betrokken onderdanen van derde landen en staatlozen. ***Discriminatie op grond van religie of overtuiging, leeftijd, handicap of seksuele geaardheid, die wordt gepresenteerd als een verschil in behandeling op grond van nationaliteit wordt aangemerkt als discriminatie in de zin van artikel 1.***

Or. nl

Amendement 20

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 4– lid 1 – letter a

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(a) moeten de nodige maatregelen om personen met een handicap effectieve niet-discriminerende toegang te geven tot sociale bescherming, sociale voordelen,	(a) moeten de nodige maatregelen om personen met een handicap effectieve niet-discriminerende toegang te geven tot sociale bescherming, sociale voordelen,

gezondheidszorg, onderwijs en toegang tot en aanbod van goederen en diensten die publiekelijk beschikbaar zijn, met inbegrip van huisvesting ***en vervoer***, van tevoren worden genomen, onder meer via passende wijzigingen of aanpassingen. Dergelijke maatregelen mogen geen onevenredige belasting vormen, ***geen*** fundamentele ***wijziging van de sociale bescherming, de sociale voordelen, de gezondheidszorg, het onderwijs, of de betrokken goederen en diensten vereisen, noch vereisen dat daarvoor alternatieve oplossingen worden aangeboden***;	gezondheidszorg, onderwijs en toegang tot en aanbod van goederen en diensten die publiekelijk beschikbaar zijn, met inbegrip van huisvesting***, telecommunicatie, elektronische communicatiemiddelen, informatie, ook in toegankelijke vormen, financiële dienstverlening, cultuur en vrijetijdsbesteding, openbare gebouwen, de verschillende middelen van vervoer en andere openbare ruimten en voorzieningen*** van tevoren worden genomen, onder meer via passende wijzigingen of aanpassingen. ***Wanneer discriminatie voortkomt uit bepaalde praktijken, beleid of procedures, worden maatregelen genomen om dit discriminerende effect weg te nemen.*** Dergelijke maatregelen mogen geen onevenredige belasting vormen, ***noch*** fundamentele ***wijzigingen van de aard van de betreffende goederen, diensten of handelsactiviteiten dan wel van het betreffende beroep of bedrijf*** vereisen.
	Or. en

Amendement 21

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 4 – lid 1 – letter b bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	(b bis) impliceert effectieve niet-discriminerende toegang, voor de doeleinden van lid 1, dat belemmeringen en barrières worden vastgesteld en opgeheven, en dat nieuwe belemmeringen en barrières die de toegang voor personen met een handicap tot openbaar beschikbare goederen, diensten en voorzieningen hinderen, worden voorkomen, ongeacht de aard van de belemmering, barrière of handicap. Overeenkomstig het bepaalde in deze richtlijn en ongeacht de maatregelen die

gekozen worden om belemmeringen en barrières weg te nemen moet effectieve, niet-discriminerende toegang voor personen met een handicap overal waar mogelijk op dezelfde manier en dezelfde voorwaarden als voor personen zonder handicap gewaarborgd worden. Indien het niet mogelijk is onder dezelfde voorwaarden en omstandigheden voor effectieve niet-discriminerende toegang te zorgen, moet er gezorgd worden voor een bruikbaar alternatief, volgens de bepalingen van deze richtlijn, om toegang te verzekeren.

Or. en

Amendement 22

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 4 – lid 3

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
3. Deze richtlijn laat de bepalingen van het Gemeenschapsrecht en nationale regels die van toepassing zijn op de toegankelijkheid van specifieke goederen of diensten onverlet.	3. Deze richtlijn laat de bepalingen van het Gemeenschapsrecht en nationale regels die van toepassing zijn op de toegankelijkheid van specifieke goederen of diensten onverlet. ***De Europese instellingen en de lidstaten nemen echter waar mogelijk maatregelen om dienstverleners en leveranciers van goederen, in het bijzonder gefabriceerde goederen, te stimuleren toegankelijke oplossingen te ontwerpen, bijvoorbeeld door specificaties in openbare aanbestedingen. Toegankelijke producten en diensten zijn zo ontworpen dat zij gebruikt kunnen worden door alle gebruikers.***

Or. en

Amendement 23

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 5

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
Het beginsel van gelijke behandeling belet niet dat een lidstaat, om volledige gelijkheid in de praktijk te waarborgen, specifieke maatregelen handhaaft of aanneemt om de nadelen verband houdende met godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid te voorkomen of te compenseren.	Het beginsel van gelijke behandeling belet niet dat een lidstaat ***of de particuliere sector***, om volledige gelijkheid in de praktijk te waarborgen, specifieke maatregelen handhaaft of aanneemt om de nadelen verband houdende met godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid te voorkomen of te compenseren.

Or. en

Amendement 24

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 7 – lid 3 bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	3 bis. De lidstaten zorgen in het kader van hun nationale rechtsstelsels voor de nodige maatregelen om te waarborgen dat een door een persoon als gevolg van discriminatie in de zin van deze richtlijn geleden verlies of nadeel daadwerkelijk wordt gecompenseerd of vergoed –al naar de lidstaten passend achten –op een wijze die ontradend en evenredig aan het geleden nadeel is.

Or. en

Amendement 25

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 12 – lid 1

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
1. De lidstaten wijzen een orgaan ***of organen*** aan voor de bevordering van gelijke behandeling van alle personen, ongeacht hun godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid. ***Deze organen kunnen*** deel uitmaken van instanties die op nationaal vlak verantwoordelijk zijn voor de verdediging ***van de mensenrechten of de bescherming van de rechten van het individu, met inbegrip*** van rechten krachtens Gemeenschapswetgeving zoals de Richtlijnen 2000/43/EG en 2004/113/EG.	1. De lidstaten wijzen een ***onafhankelijk*** orgaan aan voor de bevordering van gelijke behandeling van alle personen, ongeacht hun godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid. ***Dit orgaan kan*** deel uitmaken van instanties die op nationaal vlak verantwoordelijk zijn voor de verdediging van ***de*** rechten krachtens Gemeenschapswetgeving zoals de Richtlijnen 2000/43/EG en 2004/113/EG.

Or. en

Amendement 26

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 12 – lid 2 – inleidende formule

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
2. De lidstaten zorgen ervoor dat ***die organen*** onder meer bevoegd ***zijn*** om:	2. De lidstaten zorgen ervoor dat ***dit orgaan*** onder meer bevoegd ***is*** om:

Or. en

Amendement 27

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 12 – lid 2 bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	2 bis. De lidstaten voorzien dit orgaan van voldoende middelen om zijn taken op effectieve en laagdrempelige wijze uit te

kunnen voeren.

Or. nl

Amendement 28

Voorstel voor een richtlijn
Artikel 16 – lid 2

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
2. In het verslag van de Commissie wordt op passende wijze rekening gehouden met de standpunten van de sociale partners, betrokken niet-gouvernementele organisaties en het EU-Bureau voor de grondrechten. Overeenkomstig het beginsel van integratie van het gelijkekansenbeleid (gender mainstreaming) worden in dit verslag onder meer de gevolgen van de maatregelen ten aanzien van mannen en vrouwen geëvalueerd. In het licht van de vergaarde informatie bevat het verslag, indien nodig, voorstellen voor de herziening en actualisering van de richtlijn.	2. In het verslag van de Commissie wordt op passende wijze rekening gehouden met de standpunten van de sociale partners, betrokken niet-gouvernementele organisaties en het EU-Bureau voor de grondrechten. ***Het verslag omvat een evaluatie van de praktijken in de lidstaten met betrekking tot artikel 2, lid 7 inzake het gebruik van leeftijd of handicap als factor bij de berekening van premies en uitkeringen.*** Overeenkomstig het beginsel van integratie van het gelijkekansenbeleid (gender mainstreaming) worden in dit verslag onder meer de gevolgen van de maatregelen ten aanzien van mannen en vrouwen geëvalueerd. In het licht van de vergaarde informatie bevat het verslag, indien nodig, voorstellen voor de herziening en actualisering van de richtlijn.

Or. en

TOELICHTING

In juli 2008 deed de Commissie het voorstel voor deze richtlijn inzake gelijke behandeling. Een langverwacht voorstel, omdat de Commissie al in 2004 de belofte had gedaan om een zogenaamde "brede richtlijn" te maken. De rapporteur is blij met het voorstel van de Commissie, dat beoogt het beginsel van gelijke behandeling van personen ongeacht godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid toe te passen buiten de arbeidsmarkt.

Artikel 13 werd in 1997 opgenomen in het Verdrag van Amsterdam. Dit artikel verbiedt discriminatie op grond van geslacht, ras of etnische afstamming, godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd en seksuele geaardheid. Artikel 13 vormt momenteel de rechtsbasis voor twee richtlijnen. De eerste is de zogenoemde rassenrichtlijn (Richtlijn 2000/43/EC), die discriminatie op grond van ras en etnische afstamming verbiedt, zowel op als buiten de arbeidsmarkt. De andere richtlijn, richtlijn 2000/78, verbiedt discriminatie op grond van godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd en seksuele geaardheid op de arbeidsmarkt.

Door het verschil in werkingssfeer van de twee richtlijnen, is er een hiërarchie van gronden van discriminatie ontstaan. Het nu voorliggende voorstel is een aanzet om de bescherming tegen discriminatie voor alle gronden op gelijke hoogte te krijgen. De rapporteur verwacht dat de Commissie in 2010 zal voorstellen om de bescherming tegen discriminatie op grond van geslacht gelijk te trekken, zodat de hiërarchie helemaal verdwijnt.

De Commissie heeft voor het voorstel voor deze richtlijn aansluiting gezocht bij de al bestaande rassenrichtlijn. Veel begrippen zijn hetzelfde, zoals directe en indirecte discriminatie en ook de procedurele mogelijkheden zijn vergelijkbaar. De rapporteur acht het dan ook niet noodzakelijk om hier lang bij stil te staan.

Tussen het Commissievoorstel en de rassenrichtlijn bestaan ook verschillen. Deze verschillen kunnen gerechtvaardigd zijn, omdat de gronden waarop gediscrimineerd wordt ook verschillend zijn en niet elk verschil discriminatie is. Dit verschil moet dan wel duidelijk gemotiveerd kunnen worden.

Het voorstel is een kader van minimumnormen dat bescherming biedt tegen discriminatie. Lidstaten mogen altijd een hogere mate van bescherming bieden maar mogen hun huidige niveau niet verlagen op grond van deze nieuwe richtlijn. De richtlijn biedt slachtoffers een verhaalrecht en maakt duidelijk dat de lidstaten de wil en de taak hebben om discriminatie te bestrijden.

De rapporteur wil het belang van het bestrijden van alle vormen van discriminatie benadrukken. Discriminatie is helaas ook in Europa nog aan de orde van de dag. 15% van de Europeanen geeft, in de speciale Eurobarometer van 2008, aan dat ze het afgelopen jaar zijn gediscrimineerd. Daar moet wat aan veranderen. Twee mannen moeten een hotelkamer kunnen krijgen, gehandicapten moeten boodschappen kunnen doen en ouderen moeten zich kunnen verzekeren.

Een flink aantal lidstaten heeft al wetgeving die in meer of mindere mate beschermt tegen

discriminatie op grond van godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid buiten de arbeidsmarkt[1]. Het is belangrijk om hier coherente Europese regelgeving voor te maken om duidelijk te maken dat heel Europa discriminatie niet toestaat. Niet gediscrimineerd worden is een grondrecht en hoort te gelden voor iedereen die zich in de Unie bevindt.

Discriminatiegronden

In Richtlijn 2000/78/EG zijn geen definities opgenomen van godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid. Wel heeft het Europese Hof van Justitie zich al eens uitgelaten over het begrip handicap. Het Hof stelt dat: *"het begrip „handicap" dient te worden opgevat als een beperking die met name het gevolg is van lichamelijke, geestelijke of psychische aandoeningen en die de deelneming van de betrokkene aan het beroepsleven belemmert."*[2] Het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap definieert handicap als: "Personen met een handicap omvat personen met langdurige fysieke, mentale, intellectuele of zintuiglijke beperkingen die hen in wisselwerking met diverse drempels kunnen beletten volledig, effectief en op voet van gelijkheid met anderen te participeren in de samenleving." De rapporteur heeft aansluiting gezocht bij deze definitie in een nieuwe overweging.

Vooronderstelling en associatie

In de Coleman-zaak (C-303/06) heeft het Hof van Justitie aangegeven dat niet alleen mensen met een handicap, maar ook mensen die verwant zijn aan mensen met een handicap vallen onder het verbod van discriminatie in Richtlijn 2000/78/EG. De rapporteur acht het goed voor de rechtszekerheid om dat in deze richtlijn expliciet vast te leggen.
Soms valt het in het niet in een oogopslag te zien of iemand een bepaalde religie of overtuiging, leeftijd, handicap of seksuele geaardheid heeft. Toch maken mensen op basis van uiterlijk of naam allerlei vooronderstellingen, die evengoed tot discriminatie kunnen leiden. Zo worden sommige jongens op school gepest omdat gedacht wordt dat ze homoseksueel zijn, terwijl dat misschien niet zo is. De rapporteur acht dat niet minder erg en stelt daarom voor om expliciet in de richtlijn op te nemen dat ook discriminatie op grond van vooronderstellingen onder deze regelgeving valt.

Uitzondering voor leeftijd

Het Commissievoorstel voorziet in een algemene uitzondering voor discriminatie op grond van leeftijd. Dat deze richtlijn niet in de weg staat aan het bepalen van een leeftijdsgrens voor de toegang tot uitkeringen, onderwijs en bepaalde goederen en diensten, staat niet in de weg aan het feit dat dit onderscheid gerechtvaardigd moet worden door een legitiem doel en de middelen voor het bereiken van dat doel passend en noodzakelijk moeten zijn. De rapporteur wil dat dit duidelijk tot uitdrukking komt in de richtlijn.

---

[1] McColgan, Niessen en Palmer: Comparative analyses on national measures to combat discrimination outside employment and occupation, Mapping study on existing national legislative measures - and their impact in - tackling discrimination outside the field of employment and occupation on the grounds of sex, religion or believe, disability, age and sexual orientation, december 2006.
[2] HvJ Zaak C-13/05, Jurisprudentie 2006, bladzijde I-06467 (Chacón Navas).

Financiële diensten

Onderscheid op basis van leeftijd en handicap mag volgens het voorstel door de lidstaten worden toegestaan als het gaat om financiële diensten waarbij leeftijd of handicap een belangrijke factor is in de risicobeoordeling op grond van relevante en accurate actuariële of statistische data. In Richtlijn 2004/113/EG staat een bepaling die daarop lijkt, met daarbij de verplichting om deze data openbaar te maken. De rapporteur stelt dan ook voor die verplichting aan het voorstel toe te voegen.

Huwelijkse staat

Het valt buiten de bevoegdheid van de EU om regels te maken voor het huwelijksrecht. Iedere lidstaat mag zelf regelen aan welke voorwaarden mensen moeten voldoen om te mogen trouwen. Het voorstel zou echter ook discriminatie bij reproductieve rechten toestaan, zoals bijvoorbeeld sterilisaties. De rapporteur acht dit niet wenselijk en heeft de tekst daarom aangepast en de uitzonderingen beperkt.

Onderwijs

Scholen met een bijzondere grondslag mogen leerlingen weigeren als zij zich niet willen verbinden aan het ethos van de school. Dit mag niet leiden tot discriminatie op een andere grond dan religie of overtuiging. Een artikel met een vergelijkbare strekking staat in de richtlijn gelijke behandeling op de arbeidsmarkt (2000/78/EG).

Handicap

Om mensen met een handicap gelijk te behandelen, is het niet voldoende om discriminatie te verbieden. Er is ook positieve actie vereist door van tevoren genomen maatregelen en in de vorm van het bieden van redelijke aanpassingen. Zo moeten openbare gebouwen toegankelijk zijn voor mensen in een rolstoel.

De rapporteur stelt voor dat er slechts twee vormen van uitzonderingen op het beginsel van effectieve niet-discriminerende toegang mogelijk zijn. De eerste is wanneer het gaat om een onevenredige belasting. De rechter zal vaststellen wanneer daar in een individueel geval sprake van is. Daarbij is het van belang om alle omstandigheden van het geval mee te wegen, waaronder de grootte van de organisatie, de kosten en de mogelijke voordelen van betere toegang voor personen met een handicap. In landen waar dit al de praktijk is blijkt dat kosten hierbij zelden een rol spelen. De tweede vorm van uitzonderingen is wanneer een maatregel een fundamentele wijziging van de dienst vereist. Daarvan is sprake wanneer de dienst *de facto* een geheel andere dienst zou worden.

Schadevergoeding

In artikel 8, lid 2, van Richtlijn 2004/113/EG worden de lidstaten verplicht om mogelijkheden te bieden voor reële en effectieve compensatie of reparatie van de schade die door discriminatie is geleden. De rapporteur stelt voor om deze bepaling ook op te nemen in deze richtlijn, zodat burgers met klachten effectief verhaal kunnen halen.

Eén onafhankelijk orgaan

De Commissie stelt voor dat de lidstaten op nationaal niveau moeten beschikken over een orgaan of organen dat/die gelijke behandeling van burgers moet(en) bevorderen. In overweging 28 wordt gerefereerd aan de VN-beginselen van Parijs met betrekking tot de status en de werking van de nationale instellingen voor de bescherming en de bevordering van de mensenrechten. De rapporteur stelt voor om het daarbij horende beginsel van onafhankelijkheid en het beginsel van voldoende middelen expliciet op te nemen in de richtlijn.